

KhenpoTsultrim giảng ngày 31/06/2018

Bát nhã tâm kinh

... **ba la mật đa**. Ở đây đức Phật có nói rằng là tất cả chư Phật cũng đều tùy hỷ - có nghĩa là đều nương theo bản kinh này.

Ở đoạn cuối có nói rằng: *đức Thế Tôn dạy thế xong, tôn giả Sariputra và thánh quán tự tại Bồ tát ma ha tát cùng tất cả chúng hội Thiên, Nhân, Càn thất bà thầy đều hoan hỷ, tín thọ phụng hành.*

Ở đây lời nói của đức Thế Tôn, ko chỉ có cõi nhân, mà tất cả chúng sinh các cõi đều đồng ý và hoan hỷ với lời đức Phật dạy – có nghĩa là không có sự chống đối, không có sự hiểu lầm, cũng như không có sự nghi ngờ những điều đức Phật đã nói. Tất cả chúng sinh đều hoan hỷ và thực hiện theo lời đức Phật.

Đây là phần cuối của Bát nhã tâm kinh, và thầy kết thúc ở đây.

Pháp bảo của sự giải thoát

Lần trước, chúng ta đã học về cuộc sống làm người trần quý. Trong này nói về tất cả sự tự do, thuận duyên cần có để có được cuộc sống làm người trần quý - rất khó để đạt được. Khi đạt được rồi thì chúng ta có được những lợi lạc rất là lớn lao - buổi hôm nay thầy sẽ tiếp tục nói đến.

Trong cuốn Bồ Tát Hạnh có nói “và, cho đến khi họ đạt được những gì có ý nghĩa cho con người...”

Ở đây dùng từ con người - không phải là 1 người cụ thể nào đó, hay là 1 nam hay 1 nữ. Trong tiếng Anh, ai đó có khả năng làm cái gì, thì họ thường hay nói là bạn đúng là người như vậy. Người ở đây không nói về 1 cá thể nam hay nữ, mà một cách chung là con người có thể làm 1 việc gì đó.

... trần quý này cũng có thể mất đi vào 1 ngày nào đấy, chúng ta có thể rơi xuống cõi thấp. Một khi đã đạt được Niết bàn (Nirvana), chúng ta hoàn toàn không bao giờ bị tái sinh lại trong các cõi thấp. Nên khi đạt được Nirvana, chúng ta gọi là toàn hảo xác định là như vậy.

Chúng ta đã học Đền soi đường giác ngộ của tôn giả Atisha. Ai mà đã đọc sách dịch trong cuốn Pháp bảo của sự giải thoát, ngay phần dưới cũng nói rồi, 3 khả năng : thấp, cao, và trung bình – đã đã được nói trong Đền soi đường giác ngộ, như vậy **thầy hiểu là chúng ta chuẩn bị bài rất là tốt rồi** ạ.

Trong này có nói :

Hơn nữa, có ba loại khả năng: thấp, trung bình và cao. Trong cuốn Đền soi đường giác ngộ: Một người cần hiểu có ba loại căn cơ: Thấp, vừa và cao.

Khi nói về 3 căn cơ này, chúng ta không nói về cuộc sống trong tương lai hay kiếp sau, mà chỉ tập trung vào cõi này, kiếp này của chúng ta. Kiếp này, thậm chí các con vật, tự chúng lo cho bản thân chúng, đó là 3 loại khả năng của con người có thể có, có thể làm.

Một người có căn cơ thấp có khả năng đạt tới cõi nhân hay cõi thiên mà không bị rơi xuống ba cõi thấp. Trong cuốn sách Đền soi đường giác ngộ nói:

Có người vận dụng

Đủ loại phương tiện

Để tìm cho mình

Lạc thú thế gian

Những người như vậy

Là bậc sơ căn

Trong đoạn này, nói về tất cả những gì chúng ta làm ở đây, là để cho kiếp sau cho chúng ta, chứ không phải kiếp này. Khi chúng ta sinh ra làm người ở kiếp này - là do thành quả của các kiếp trước, mà có cuộc sống của kiếp hiện tại. Tất cả những gì chúng ta làm trong kiếp hiện tại là để đem lại thành quả, tích lũy công đức để chúng ta có kiếp sống sau của chúng ta. Trong này, có những người có những nỗi sợ rồi, nên họ cố gắng mọi cách vận dụng tất cả phương tiện : tích lũy công đức, giữ giới hạnh,... bất cứ điều gì để họ có thể sinh vào cõi nhân, cõi thiên. Họ thực hành thiện hạnh để cho kiếp sống sau của họ.

Những người này thực hành 6 ba la mật:

1. họ thực hành bố thí để kiếp sau họ có tài sản,
2. họ thực hành nhẫn nhục để kiếp sau họ sinh ra trong thân tướng rất là xinh đẹp,
3. họ thực hành tinh tấn để kiếp sau họ có cuộc sống rất đầy đủ,
4. họ thực hành thiền định để kiếp sau họ có thể tái sinh trong cõi Sắc, hoặc Vô sắc,
5. họ thực hành trí tuệ để kiếp sau họ sinh ra là người thông minh,

Như vậy, những người thực hành 6 ba la mật, để sinh ra có cuộc sống sung sướng, tốt đẹp hơn.

Một người có căn cơ trung bình có khả năng đạt được trạng thái yên bình và hạnh phúc nhờ giải thoát bản thân khỏi samsara. Điều đó được nói Đền soi đường giác ngộ :

Lại có người vì

An lạc cá nhân

Mà quay lưng lại

Lạc thú thế gian

Hết thấy ác nghiệp

Họ đều không làm

Những người như vậy

Là bậc trung căn

Những người có bậc trung căn, hay trung bình, muốn giải thoát cho chính bản thân mình, và muốn có sự yên bình, nên họ muốn thoát khỏi sự bám chấp vào Luân hồi này, chính vì vậy nói: quay lưng lại với lạc thú thế gian. Sau khi muốn thoát khỏi Luân hồi, họ muốn thực hành 6 ba la mật, cùng với Từ bi và Trí tuệ không. Nhưng họ chỉ tìm lợi lạc cho riêng họ thôi, và không muốn quan

tâm đến người khác như thế nào. Nên những người đó có căn cơ trung bình là như vậy vì họ chỉ thực hành để đem lại lợi lạc cho riêng họ.

Một người có căn cơ cao có khả năng đạt được quả vị Phật vì lợi lạc của tất cả chúng sinh. Điều này được nói:

*Lại có những người
Đã từng phải chịu
Biết bao khổ não
Nên mang tâm nguyện
Tận diệt khổ đau
Cho mình cho người
Những người như vậy
Là bậc thượng căn*

Những bậc thượng căn là những người đã chịu đau khổ rồi, chính vì họ hiểu rằng thế nào là nỗi khổ đau, và những người khác cũng vậy, nên họ không hề muốn nỗi khổ đau. Họ không chỉ mong muốn và hiểu như vậy, họ thực hành và thực hành không chỉ giải thoát cho chính họ mà còn để giải thoát cho những người khác. Đó chính là tâm nguyện của những vị bồ tát, khi họ thực hành theo cỗ xe Đại thừa. Họ không chỉ thực hành mang lại lợi lạc lớn cho họ mà còn cho chúng sinh khác, khi họ thực hành bằng sự Từ bi và Tính không. Những điều này mang lại lợi lạc cho chính họ, khi họ có lợi lạc này thì họ sẽ đem sự thành tựu của họ để giúp đỡ chúng sinh khác đang chịu khổ đau, cũng như họ tự giải thoát khỏi khổ đau. Không có ai muốn chắt chùng nỗi khổ đau này cả.

Có một vị tên là Botawa nói rằng là: nếu chúng ta được xếp vào 1 trong 3 loại căn cơ này, thì mới coi chúng ta là con người. Nếu chúng ta không thuộc vào 3 căn cơ như vậy thì không thể nào nói là 1 con người.

Ngài Acharya Chandragomin đã nói:

*Những thành quả mới mang lại lợi lạc lớn lao sao
Nhờ có được cuộc sống làm người trân quý
Một người có thể giải thoát khỏi đại dương của sự tái sinh và gieo trồng
Hạt giống giác ngộ tối thượng
Cuộc sống làm người có những đại phẩm tính hơn cả ngọc như ý
Vậy làm sao để một người có thể hái được quả
Con đường qua đó nhân loại có thể có tâm trí lớn mạnh
Không thể có được bởi các vị trời, rồng
Không thể bởi bán thiên, garuda, vidyadhara, kinnara hay uraka (những loài phinhân)*

Cuộc sống nhân loại này với những tự do và thuận duyên có khả năng để tránh những bất thiện hạnh và hoàn thành tất cả những đức hạnh, có khả năng giúp vượt qua đại dương samsara, nó có

khả năng để tiến bộ trên con đường giác ngộ, có khả năng giúp đạt giác ngộ tối thượng. Và cũng chính bởi vậy, cuộc sống nhân loại này cao hơn hẳn cuộc sống các loại trời, rồng và vv. Cuộc sống này hơn hẳn ngọc như ý.

Tại sao lại nói là cuộc sống này cao hơn hẳn ngọc như ý. Các loài rồng, trời không có khả năng như chúng ta, không có thân người, không có cuộc sống làm người, nên họ không có đầy đủ những tự do và thuận duyên, để họ có thể thực hành được như chúng ta. Cuộc sống này như viên ngọc như ý, đã rất là quý rồi, nó ban cho tất cả những lợi lạc của thế gian. Chúng ta có được thân người thì đương nhiên quý hơn viên ngọc như ý, vì thân người đem lại cho chúng ta rất nhiều lợi lạc, giúp cho chúng ta đạt được sự giải thoát, giác ngộ.

Thầy giải thích các loài:

- **Garuda** là con chim có tay.
- **Vidyadhara** nói về các Daka và Dakini (Không hành nam và không hành nữ: có những vị đã đạt giác ngộ, nhưng cũng có những vị trôi lăn trong Luân hồi, vẫn chưa đạt được giác ngộ). Thầy đã nói là chúng ta không nên quy y nơi những vị đó.
- **Kinnara**: là những loài ăn mùi, sống trong núi Meru (núi Tudi). Những loài này trông thì dễ thương, họ giống như bán thiên.
- **Uraka**: là những loài naga, những con ếch, rắn, loài bò sát đi bằng bụng.

Những loài trên gọi chung là phi nhân, họ rất có quyền năng, nhưng trong kiếp này, họ không thể nào đạt được giác ngộ như chúng ta, mà chỉ những ai sinh ra trong cuộc sống làm người mới có thể đạt được giác ngộ, Phật quả trong kiếp này.

Cuộc sống nhân loại này với những tự do và thuận duyên có khả năng để tránh những bất thiện hạnh và hoàn thành tất cả những đức hạnh,...

Khi có cuộc sống làm người, thì chúng ta mới có thể biết được thế nào là thiện hạnh, thế nào là bất thiện hạnh, để chúng ta có thể tránh.

Kể từ khi cuộc sống nhân loại với những tự do và thuận duyên khó để tìm được và có những kết quả lợi lạc, điều này được gọi là “trân quý”.

Trân quý trong tiếng Tạng gọi là Rinpoche. Một ai đấy chỉ cho chúng ta con đường giải thoát, chỉ cho cách tự do thoát khỏi cuộc sống trong Luân hồi, thì đương nhiên đó là điều vô cùng trân quý với chúng ta. Những ai dẫn hướng chúng ta quay lại Samsara (Luân hồi) này, chính là những ma quỷ, chúng ta gọi là Mara. Những ai chỉ cho chúng ta con đường đi đến giải thoát, giác ngộ thì đều được gọi là Rinpoche, chứ không phải là một ai mới sinh ra đã mang cái tên như vậy - thì không có ý nghĩa gì cả. Bản thân chúng ta cảm thấy là một con người giúp cho người khác thoát khỏi cuộc sống trong Luân hồi này, thì có thể tự nói rằng bản thân chúng ta là một Rinpoche.